

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph.D. ve věci

žalobkyně: **Ing. B. F.**
bytem X
zast. advokátem JUDr. Tomášem Truschingerem
sídlem Bašty 413/2, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 1. 2025 č. j. X,
takto:

- I. Žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 1. 2025 č. j. X, **se zamítá.**
- II. Žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 1. 2025 č. j. X, **se zamítá.**
- III. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a předcházející řízení

1. Rozhodnutím žalovaného ze dne 21. 1. 2025, č. j. X („napadené rozhodnutí ve věci doplatku na bydlení“), bylo zamítnuto odvolání žalobkyně a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky, Krajské pobočky ve Zlíně, ze dne 1. 10. 2024, č. j. 9815/2024/BPH

(„rozhodnutí o doplatku na bydlení“), kterým byl žalobkyni snížen doplatek na bydlení z 1 577 Kč na 1 148 Kč měsíčně od 1. 9. 2024.

2. Rozhodnutím žalovaného ze dne 29. 1. 2025, č. j. X („napadené rozhodnutí ve věci příspěvku na bydlení“), bylo zamítnuto odvolání žalobkyně a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky, Krajské pobočky ve Zlíně, ze dne 5. 11. 2024 („rozhodnutí o příspěvku na bydlení“), kterým byl žalobkyni snížen příspěvek na bydlení z 7 798 Kč na 1 384 Kč měsíčně od 1. 10. 2024.
3. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí o doplatku na bydlení mimo jiné konstatoval, že úřad práce nárok na doplatek na bydlení posuzoval s ohledem na nové rozhodné skutečnosti. Došlo ke změně odůvodněných nákladů na bydlení z důvodu doložení vyúčtování za elektřinu za období od 18. 8. 2023 do 19. 8. 2024. Žalovaný uvedl způsob výpočtu doplatku na bydlení a uzavřel, že shodně s úřadem práce dospěl k závěru, že doplatek na bydlení musel být žalobkyni od 1. 9. 2024 snížen z 1 577 Kč na 1 148 Kč měsíčně. V rozhodném období došlo ke snížení odůvodněných nákladů na bydlení o přeplatek z vyúčtování, proto došlo ke snížení dávky pomoci v hmotné nouzi.
4. K námitkám žalobkyně ohledně zohlednění částky 7 885 Kč tedy 5x1 577 Kč až v dalším vyúčtování za energie, žalovaný konstatoval, že úřadem práce byly stanoveny skutečné náklady na energie a služby a na základě doloženého vyúčtování za měsíce březen–srpen 2024 byla opětovně vypočtena výše dávky a byl zjištěn přeplatek na dávce doplatku na bydlení. Dikci zákona o pomoci v hmotné nouzi neodpovídá zohlednění uvedené částky až v dalším vyúčtování za energie, které je vydáváno dodavatelem energií zpravidla 1x ročně. Žalobkyni bylo doloženo roční vyúčtování za elektřinu od společnosti Centropol. Nové či revidované vyúčtování nebylo doloženo a správní orgán není oprávněn nové vyúčtování požadovat. Pokud má žalobkyně pochybnosti o výpočtu ročního vyúčtování, musí tak u svého dodavatele učinit sama.
5. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí o příspěvku na bydlení k námitkám žalobkyně uvedl zejména, že žalobkyně namítala, že dodavatel provedl chybně vyúčtování elektřiny. Dle žalovaného tato skutečnost žalobkyni neopravňuje k tomu, aby neuvedla částku přeplatku za elektřinu do nákladů na bydlení, jestliže jí byl přeplatek prokazatelně vyplacen. Opravu chybného výpočtu vyúčtování musí žalobkyně řešit s dodavatelem. Pokud jí poté bude vrácen další doplatek, je povinna jej do nákladů na bydlení rovněž uvést. Vlastní výpočet výše dávky provedený žalobkyní je založen na smyšlených postupech a chybných částkách a nelze jej akceptovat. Výpočet výše dávky je přesně vymezen zákonem o státní sociální podpoře, správní orgán je povinen postupovat v souladu se zákonem.
6. Postup pro stanovení výše příspěvku na bydlení nelze zaměňovat s postupem který se uplatní při posuzování doplatku na bydlení. Jedná se o různé dávky posuzované podle odlišných zákonů. Zákon o státní sociální podpoře neobsahuje ustanovení, které by umožňovalo odečítat při výpočtu příspěvku na bydlení přeplatek, který vznikl žalobkyni na dávce pomoci v hmotné nouzi. Účelem dávky je přispět žadateli na úhradu nákladů souvisejících s bydlením, nikoliv poskytovat finanční příspěvky na údržbu domu. Při stanovení nákladů na bydlení se započítávají náklady srovnatelné s nájemným. Výše dávky příspěvku na bydlení byla dle žalovaného stanovena správně.

II. Žaloba

7. Žalobkyně v žalobě zejména odkázala na důvody uvedené v odvolání ze dne 26. 11. 2024. Napadená rozhodnutí dle žalobkyně odporují zákonu, ústavě a mezinárodním smlouvám. Žalobkyně napadená rozhodnutí považuje za nelogická, formalistická, vysoce nemorální a odporující dobrým mravům.
8. Namísto toho, aby se životní úroveň osob se zdravotním postižením zvyšovala, tak se její životní úroveň mezi rokem 2023 a 2024 snížila, protože žalobkyně odkázala na výpočet uvedený v jejím odvolání ze dne 18. 12. 2023. Životní úroveň rodiny žalobkyně se v důsledku přijatých zákonů, inflace a nekonání sociální práce snižuje již od odebrání příspěvku na péči v roce 2012/2013. Žádost žalobkyně o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu zvýšených cen energií byla zamítnuta. Přídavek na dítě výši příjmů rodiny závislé na dávkách nijak neovlivňuje. Je zde naopak diskriminace osob se zdravotním postižením oproti zdravým osobám s možností pracovat alespoň za minimální mzdu.
9. Jako vlastníka nemovitosti je žalobkyně oproti bydlení v nájmu diskriminována nelogicky nižšími normativy na bydlení jak u příspěvku na bydlení, tak u doplatku na bydlení. U doplatku na bydlení se dle zákona nezahrnují do výpočtu srovnatelné náklady vlastníka bytu jako je tomu u nájmu, kde se tyto náklady na údržbu bytu měsíčně počítají (jsou zahrnuty do nájmu), čímž je doplatek neoprávněně snížen nebo odebrán. Žalobkyně dlouhodobě nemůže provádět jako vlastník řádnou údržbu domu, čímž porušuje platné ustanovení stavebního zákona, což je žalobkyni dalšími úřady neoprávněně vytýkáno.
10. Sociální práce na úřadech i v terénu se omezuje pouze na poradenství, které nic neřeší. V praxi chybí deklarovaný zmocněnec k ochraně práv a oprávněných zájmů a pro zjednání nápravy práce úřadů či *case manager*. Žalobkyně odkázala na brožuru veřejného ochránce práv s názvem Desatero dobré praxe. Pomoc státu deklarovaná žalovaným je úřadem práce převedena na jiné subjekty.
11. Žalobkyně si nemůže najít vhodné a výdělečné zaměstnání. Žalobkyně doložila výsledky výběrových řízení včetně komunikace s poradcem úřadu práce o její rekvalifikaci. Obec Rajnochovice ani samotný úřad práce žalobkyni i přes konanou poradenskou činnost nepřijali do vhodného zaměstnání. Jsou to proto především oni, kdo mrhají finančními prostředky státu.
12. Úřady postupují vůči žalobkyni šikanózně. Žalobkyně je proto osobou dlouhodobě sociálně vyloučenou s kumulací handicapů. Žije v podmínkách příjmové chudoby a neustále je ohrožena jak ztrátou bydlení pro páchaní trestné činnosti jinou osobou, tak zhoršováním zdravotního stavu či dokonce ohrožením na životě v důsledku neřešení statiky stavby č. p. 214. Žalobkyně odkázala na lékařské nálezy a uvedené podněty.
13. Žalobkyně opakovaně a marně žádá úřady o pomoc zmocněnce při uplatňování práv a oprávněných zájmů při jednání s úřady a řešení její bezvýchodné situace. Dle ní uvedené úřady nekonají sociální práci a záměrně ji udržují ve stavu tíživé sociální situace a příjmové chudoby a neřeší její sociální vyloučení.

III. Vyjádření žalovaného

14. Žalovaný postupoval v souladu s právními předpisy. Případný rozpor s mezinárodními smlouvami a s ústavou není oprávněn posuzovat. Žalovaný vyjasnil, že žalobkyně je dle spisové dokumentace osobou zdravotně znevýhodněnou. Nikoliv osobou se zdravotním postižením.

15. Částky normativních nákladů na bydlení a srovnatelných nákladů na bydlení jsou přesně stanoveny platnými právními předpisy, kterými je žalovaný vázán. Výpočet výše doplatku na bydlení i příspěvku na bydlení je v napadených rozhodnutích přehledně proveden a je dostatečně odůvodněn. Žalovaný dodal že od 1. 1. 2025 úřad práce nově posoudil nárok žalobkyně na příspěvek na bydlení a tento zvýšil na 8 102 Kč měsíčně.
16. Přídavek na dítě má vliv na výši příspěvku na bydlení dle § 5 odst. 1 písm. h) zákona o státní sociální podpoře, považuje se za příjem pro účely stanovení rozhodného příjmu. Při posuzování nároku na dávky státní sociální podpory se zdravotní stav žadatelů nezohledňuje. Pro účely doplatku na bydlení se rovněž přídavek na dítě do rozhodného příjmu započítává a to dle § 9 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi. K dalším námitkám žalobkyně žalovaný uvedl, že nejsou pro řešenou věc relevantní a že vyšetřování trestné činnosti nespadá do jeho kompetence.

IV. Replika žalobkyně

17. V replice žalobkyně označila vyjádření žalovaného za scestné, vyhýbavé, formalistické a uvádějící záměrně v omyl. Žalovaný obhájí postupy ze stávající praxe správního orgánu, což svědčí o tom, že vůbec nerozumí smyslu a účelu zákona. Vyjádření žalovaného je dle žalobkyně neúplné, nevyjádřil se totiž k hlavnímu pochybení, a to k pochybení morálnímu.
18. Česká republika podle ní postupuje vůči osobám se zdravotním postižením nepřiměřeně tvrdě, přijímá legislativu v rozporu s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením, cíli OSN a evropským Pilířem sociálních práv. Tvrdí, že stát má povinnost přijímat zákony v souladu s těmito dokumenty a zdržet se diskriminace, což se neděje. Žalobkyně zdůraznila rozdíly mezi vnitrostátní legislativou a mezinárodními závazky.
19. Žalobkyně poukázala na zrušení vyšší minimální mzdy pro osoby se zdravotním postižením v roce 2013 a na následná legislativní opatření, která podle ní zhoršují situaci těchto osob a jejich rodin, vedou k chudobě a poskytují jen neúčinnou pomoc.
20. Žalovaný se dle žalobkyně nezajímal o rozhodné skutečnosti ve věci a předložené nezpochybnitelné důkazy, jako byla výše jí skutečně zaplacené zálohy a výše skutečného přeplatku na zálohách.
21. Sdělení žalovaného o tom, že částky normativních nákladů na bydlení a srovnatelných nákladů na bydlení jsou přesně stanoveny platnými právními předpisy, kterými je žalovaný vázán, nevysvětluje diskriminaci a rozdíl ve výpočtu dávek mezi bydlením ve vlastním (družstevním) a bydlením v nájmu, kdy pronajímatelem může být taktéž soukromá osoba a tyto dávky také z části pokrývají soukromé osobě (vlastníku) náklady na údržbu vč. správy nemovitosti čili její zhodnocení. V případě žalobkyně jsou náklady na údržbu domu u doplatku na bydlení dlouhodobě 0 Kč. Žalobkyně není schopna zajistit potřebné a nezbytné opravy a vinou žalovaného jedná v rozporu se stavebním právem.
22. Žalobkyně zopakovala, že jí nebyla přiznána mimořádná okamžitá pomoc a že žalovaný nesprávně zahrnul přeplatek za energie do výpočtu dávek, čímž jí snížil výši dávek. Žalobkyně pobírá dávky a jiný stálý příjem nemá, logicky jí po vrácení přeplatku musí být úřadem ponechány dávky dle výpočtu v odvolání žalobkyně ze dne 26. 11. 2024.
23. Osobám se zdravotním postižením má být ze strany státu zajištěna přiměřená životní úroveň zajišťující důstojný život. Žalobkyně má stanovené životní minimum nyní na 7 960 Kč měsíčně, částka na den a osobu činí 132,70 Kč. Pouze oběd v místní školní jídelně činí pro

cizí stravníky 95 Kč. Na další životní potřeby včetně další denní stravy osobám se statusem osob zdravotně znevýhodněných zbývá 37,70 Kč. Za to žalobkyně nepořídí zdravou a vyváženou stravu, kterou jako osoba se zdravotním postižením potřebuje a ani nic dalšího.

24. Žalobkyně popsala další problémy spočívající v trestné činnosti jiné osoby a v nečinnosti žalovaného. Poukázala na možnost korupce a problémy s vodovodním připojením. Konstatovala, že marně poptává sociálního kurátora a zmocněnce pro trestní řízení. Sociální pracovníky považuje za podjaté a nečinné a nemá k nim nezbytnou důvěru.
25. Uzavřela, že žádá, aby soud žalobě vyhověl, napadená rozhodnutí zrušil a uhradil náklady řízení a dále aby nařídil zajistit žalobkyni bezplatnou odbornou pomoc terénní formou.

V. Posouzení věci krajským soudem

26. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích uplatněných žalobních bodů, ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí žalovaného [§ 75 odst. 1, 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.]. Ve věci rozhodl bez jednání, neboť s tímto postupem účastníci řízení souhlasili (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).
27. Žaloba není důvodná.
28. Úkolem správního soudu je posoudit zákonnost napadených správních rozhodnutí (a řízení, jež jim předcházelo), nikoliv nahrazovat činnost správních orgánů, doplňovat jejich úvahy o hlediska, která zákon nepřipouští, anebo rozhodovat jiné otázky veřejné správy či soukromoprávní spory. Soud se proto primárně zaměří na ty námitky, které se vztahují k předmětu řízení (tj. ke snížení doplatku na bydlení a ke snížení příspěvku na bydlení) a k zákonným předpokladům těchto dávek.

K rozhodnutí ve věci doplatku na bydlení

29. Doplatek na bydlení je (dle právního stavu rozhodného pro napadené rozhodnutí) dávkou pomoci v hmotné nouzi. Podmínky nároku na tuto dávku jsou vymezeny zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi („zákon o pomoci v hmotné nouzi“, ust. § 33 - § 35a, v relevantním znění). Podstatou posouzení nároku je, zda žadateli (uživateli bytu v pozici vlastníka bytu, nájemce či osobě užívající byt na základě rozhodnutí nebo jiné právní skutečnosti) *po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení, snížených o příspěvek na bydlení* ze systému státní sociální podpory, *zůstane po započtení příspěvku na živobytí příjem nižší než částka živobytí* (u jednotlivce nebo u okruhu společně posuzovaných osob).
30. Pro posouzení věci je podstatné, že výše doplatku na bydlení (§ 35) se vypočte jako rozdíl mezi (i) odůvodněnými náklady na bydlení sníženými o příspěvek na bydlení vyplacený v měsíci bezprostředně předcházejícím aktuálnímu měsíci a (ii) částkou, o kterou příjem společně posuzovaných osob (zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí) převyšuje částku živobytí společně posuzovaných osob. Prakticky tedy doplatek „dorovnává“ situaci tak, aby po zohlednění dávek a po uznatelných nákladech na bydlení nebyl příjem pod hranicí živobytí.
31. Ze správního spisu mj. vyplývá, že žalobkyně je vlastníkem rodinného domu, v němž bydlí, a je společně posuzována s nezaopatřenou dcerou. V rozhodném období byl započten příjem (zejména výživné a přídavek na dítě) a pro stanovení odůvodněných nákladů na bydlení byly zohledněny zejména zálohové platby na elektřinu a úhrada poplatku za komunální odpad.

Správní orgány vycházely z ročního vyúčtování elektřiny doloženého žalobkyní a na jeho základě provedly nové posouzení skutečných nákladů a přepočet doplatku na bydlení.

32. Žalobkyně v řízení namítala, že dodavatel elektřiny provedl chybné vyúčtování a správní orgány měly pracovat s jinými částkami (resp. měly vyčkat na opravu vyúčtování či zohlednit její vlastní přepočet). K tomu soud uvádí, že správní orgány jsou povinny rozhodovat na základě zjištěného skutkového stavu a předložených podkladů. Jestliže žalobkyně doložila roční vyúčtování elektřiny a současně nebylo ve správním řízení doloženo jiné (opravené) vyúčtování, správní orgány nepochybily, pokud vycházely z podkladu, který byl ve spise založen a který je standardním dokladem o vyúčtování nákladů za energie.
33. Námitka, že vyúčtování je chybné, sama o sobě nezakládá nezákonnost napadeného rozhodnutí, pokud správní orgány vyúčtování převzaly jako skutkový podklad, jehož obsah nebyl v řízení zpochybněn (např. opraveným vyúčtováním). Případný soukromoprávní spor o správnost vyúčtování je třeba řešit mezi odběratelem a dodavatelem elektřiny; správní orgán v řízení o dávce pomoci v hmotné nouzi není oprávněn autoritativně přezkoumávat správnost účtování dodavatele energie ani mu ukládat vydání „nového“ vyúčtování.
34. Uvedený závěr je v souladu s judikaturou správních soudů, podle níž správní orgány v dávkových věcech vycházejí z prokázaných podkladů a vyúčtování energií je typicky relevantním dokladem, přičemž jeho dopady se promítají podle pravidel rozhodného období a výpočtového režimu konkrétní dávky (srov. např. rozsudek NSS ze dne 22. 3. 2017, č. j. 3 Ads 90/2016-46).
35. Žalobkyně namítala, že částka 7 885 Kč (uváděná ve správním řízení) měla být zohledněna až v dalším vyúčtování, nikoli již nyní při přepočtu dávky. Správní orgány vycházely z toho, že v návaznosti na předložené vyúčtování bylo třeba nově posoudit skutečné náklady na energie a znovu vyhodnotit výši doplatku na bydlení v relevantních měsících, a že z této revize vyplynul přeplatek na dávce doplatku na bydlení. Tento postup odpovídá tomu, že dávka se poskytuje v návaznosti na skutečnosti rozhodné pro její výši a při změně těchto skutečností se výše dávky stanoví nově (§ 44 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Takový postup je zcela v souladu se zákonem.
36. Žalobkyně brojila proti „nelogičnosti“ a „formalističnosti“ rozhodnutí a proti způsobu výpočtu dávky. K tomu soud uvádí, že napadené rozhodnutí obsahuje srozumitelný popis rozhodných vstupních údajů (příjmy, částka životního minima, zohledněné náklady na bydlení a příspěvek na bydlení) a slovní popis postupu, z něhož je patrné, jak správní orgány k nové výši dávky dospěly. Je z něj seznatelné, z jakých podkladů správní orgán vyšel a jaké rozhodné skutečnosti považoval za zjištěné (k tomu srov. rozsudky NSS ze dne 6. 3. 2019, č. j. 6 Ads 40/2018-42, a ze dne 8. 3. 2019, č. j. 7 Ads 39/2018-38).
37. Soud má za to, že správní orgány vycházely z podkladů doložených žalobkyní, postupovaly v intencích zákonné úpravy doplatku na bydlení a své závěry přezkoumatelným způsobem odůvodnily. Samotný nesouhlas žalobkyně se zákonnou konstrukcí dávky či její nepříznivá sociální situace nemohou založit nezákonnost rozhodnutí, jestliže byl nárok na dávku posouzen v souladu se zákonem.

K rozhodnutí ve věci příspěvku na bydlení

38. Příspěvek na bydlení je (dle právního stavu rozhodného pro napadené rozhodnutí) dávkou státní sociální podpory upravenou zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře („zákon o státní sociální podpoře“, zejména ust. § 24 – 28, v relevantním znění).
39. Příspěvek na bydlení náleží skutečnému uživateli bytu (typicky vlastníkovi nebo nájemci), pokud (i) jeho náklady na bydlení jsou vyšší než 30 % rozhodného příjmu společně posuzovaných osob a zároveň (ii) těchto 30 % příjmu není vyšší než normativní náklady na bydlení (§ 24). Rozhodný příjem i náklady se zjišťují za předchozí kalendářní čtvrtletí vůči čtvrtletí, na které se nárok prokazuje nebo uplatňuje (§ 6 a § 25 odst. 3 zákona o státní sociální podpoře).
40. Náklady na bydlení (§ 25) se pro účely dávky berou jako průměr za rozhodné čtvrtletí a zahrnují zejména nájemné (popř. zákonem stanovené „srovnatelné náklady“ u družstevního/vlastnického apod. bydlení) a dále náklady na energie a služby spojené s užíváním bytu. Do čtvrtletních nákladů se započítají i částky uhrazené jako zálohy nebo doplatky v daném čtvrtletí (i když se týkají delšího období) a naopak vrácený přeplatek v rozhodném čtvrtletí náklady v tomto čtvrtletí snižuje (§ 25 odst. 4). Normativní náklady (§ 26) představují zákonné „stropy“ nákladů podle velikosti rodiny, formy bydlení a velikosti obce. Samotná výše příspěvku (§ 27) je pak rozdíl mezi (a) normativními náklady a (b) 30 % rozhodného příjmu; pokud jsou skutečné náklady nižší než normativní, vychází se místo normativu ze skutečných nákladů. Pokud se v období, na které byla dávka přiznána, změní okruh společně posuzovaných osob nebo jiná rozhodná skutečnost, posoudí se nárok a výše dávky znovu ke dni, kdy změna nastala (§ 52).
41. Správní orgány vycházely z toho, že pro pokračování nároku od 1. 10. 2024 žalobkyně doložila náklady na bydlení a příjmy za 3. kalendářní čtvrtletí 2024; zároveň bylo doloženo roční vyúčtování elektřiny a potvrzení dodavatele o vrácení přeplatku ve výši 32 419 Kč v září 2024.
42. Žalobkyně namítala, že dodavatel elektřiny provedl chybné vyúčtování, a proto neměl být přeplatek zohledněn tak, že sníží náklady na bydlení, což vedlo k výraznému snížení dávky.
43. K tomu soud uvádí, že § 25 odst. 4 zákona o státní sociální podpoře stanoví pravidlo, podle něhož se v kalendářním čtvrtletí, v němž došlo k vrácení přeplatku na nákladech na bydlení, o tuto vrácenou částku snižují náklady na bydlení v tomto čtvrtletí, a to i tehdy, když se přeplatek týká delší doby. Jestliže bylo ve správním řízení prokázáno, že žalobkyni byl přeplatek vyplacen v září 2024 (tj. ve 3. čtvrtletí 2024), byly správní orgány povinny promítnout tento přeplatek do nákladů na bydlení právě v tomto rozhodném období.
44. K tvrzené chybnosti vyúčtování soud doplňuje, že v řízení o příspěvku na bydlení se správní orgán opírá o předložené doklady o úhradách a o vyúčtování. Neprokáže-li žadatel, že vyúčtování bylo opraveno či že přeplatek nebyl vrácen (případně že došlo k dalšímu doplatku), nemůže správní orgán vycházet pouze z tvrzení účastníka, že vyúčtování je „nesprávné“. Jestliže se žalobkyně domnívá, že vyúčtování je chybné, nic jí nebrání uplatnit námitky vůči dodavateli energie a případně následně doložit opravené vyúčtování; tato skutečnost by se však mohla promítnout až v budoucím rozhodném období podle pravidel zákona (k tomu srov. již odkazovaný rozsudek NSS ze dne 22. 3. 2017, č. j. 3 Ads 90/2016-46).
45. Žalobkyně v řízení rovněž namítala, že se do výpočtu příspěvku na bydlení měly promítnout některé skutečnosti, které dle jejího názoru souvisejí s doplatkem na bydlení (např. přeplatek

na dávce pomoci v hmotné nouzi nebo jiné úvahy o „ponechání“ určité částky). K tomu soud konstatuje, že doplatek na bydlení a příspěvek na bydlení jsou dvě odlišné dávky upravené různými právními předpisy a s odlišnou výpočtovou konstrukcí. Správní orgány byly povinny stanovit příspěvek na bydlení podle zákona o státní sociální podpoře, a v tomto rámci zohlednit rozhodný příjem a náklady na bydlení zjištěné podle § 25 a § 26, včetně zákonného pravidla o odečtu vráceného přeplatku (§ 25 odst. 4 zákona o státní sociální podpoře). Zákon o státní sociální podpoře nepřipouští, aby správní orgán do výpočtu příspěvku na bydlení vnášel korekce vycházející z (případných) přeplatků či výpočtových závěrů vztahujících se k jiné dávce podle zákona o pomoci v hmotné nouzi.

46. K námitce žalobkyně, že je jako vlastník domu oproti nájemnímu bydlení diskriminována nižšími normativními náklady, a že systém dávek nezohledňuje (v její situaci) náklady na údržbu nemovitosti, soud uvádí následující. Zákon o státní sociální podpoře výslovně rozlišuje normativní náklady na bydlení podle formy bydlení. Správní orgány jsou povinny při výpočtu dávky vycházet z částek stanovených zákonem (a na ně navazujícími částkami stanovenými prováděcím právním předpisem) a nemohou je nahrazovat částkami, které by účastník považoval za spravedlivější. Zákonnou konstrukci odlišných normativních nákladů pro nájemní bydlení a pro bydlení ve vlastním/družstevním bytě jsou orgány státní sociální podpory povinny při výpočtu respektovat (srov. rozsudek NSS ze dne 29. 9. 2010, č. j. 3 Ads 61/2010-48, č. 2268/2011 Sb. NSS).
47. Nad rámec uvedeného soud podotýká, že v rámci příspěvku na bydlení zákon u vlastníků počítá se započtením tzv. srovnatelných nákladů s nájemným [§ 25 odst. 1 písm. b) zákona o státní sociální podpoře], a to paušální částkou podle počtu osob. Úvahy o tom, zda má systém dávek ve větším rozsahu zohledňovat náklady na údržbu nemovitostí, jsou otázkou legislativní politiky, kterou správní soudnictví nemůže nahrazovat.
48. Soud má i ve vztahu k tomuto rozhodnutí za to, že správní orgány vycházely z prokázaných úhrad a z prokázaného vrácení přeplatku v rozhodném čtvrtletí a postupovaly v souladu se zákonou úpravou, která výslovně stanoví, že vrácený přeplatek snižuje náklady na bydlení v čtvrtletí, v němž k vrácení došlo.

K další argumentaci žalobkyně

49. Žalobkyně v žalobě a replice uplatnila i řadu tvrzení, která se netýkají zákonnosti napadených rozhodnutí o doplatku na bydlení a o příspěvku na bydlení; zejména vznesla obecné výhrady vůči sociální politice státu, inflaci a úrovni dávek, tvrzení o diskriminaci osob se zdravotním postižením či zdravotně znevýhodněných osob, včetně odkazů na mezinárodní dokumenty, výhrady k nečinnosti sociální práce, požadavky na ustanovení zmocněnce (*case managera*) a požadavek, aby soud „nařídil“ poskytnutí odborné pomoci, tvrzení o šikanózním postupu úřadů v jiných věcech, o trestné činnosti jiné osoby, o statice domu a dalších okolnostech, které nepředstavují rozhodné skutečnosti pro posouzení nároku a výše zde přezkoumávaných dávek.
50. Soud k tomu uvádí, že předmětem tohoto soudního řízení je přezkum zákonnosti dvou konkrétních správních rozhodnutí o dávkách. Správní soud není oprávněn v tomto řízení komplexně hodnotit sociální politiku státu, ani nahrazovat orgány veřejné správy při poskytování sociální práce či při řešení jiných správních agend; rovněž není oprávněn ukládat třetím osobám (např. dodavateli energie) povinnosti v soukromoprávních vztazích. Tyto námitky proto, i kdyby poukazovaly na obtížnou životní situaci žalobkyně, nemohou

samy o sobě vést ke zrušení napadených rozhodnutí, nebyla-li zjištěna nezákonnost v aplikaci právní úpravy doplatku na bydlení a příspěvku na bydlení.

51. Pokud žalobkyně namítala rozpor napadených rozhodnutí se „zákonem, ústavou a mezinárodními smlouvami“, soud k tomu uvádí, že je při přezkumu zákonnosti správních rozhodnutí vázán platnými právními předpisy. Dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, je povinen postupovat podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky a věc předložit Ústavnímu soudu. K takovému závěru však soud v této věci nedospěl.
52. Uplatněné námitky žalobkyně směřují převážně proti zákonné konstrukci posuzovaných dávek a proti sociální politice státu; taková polemika sama o sobě nemůže vést k závěru o neústavnosti aplikovaného zákona. Soud v projednávané věci neshledal, že by právní úprava, kterou správní orgány aplikovaly, zjevně vybočovala z ústavních mezí provádění sociálních práv (srov. čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a judikaturu Ústavního soudu k širokému prostoru zákonodárce v oblasti sociálních práv, např. nález sp. zn. Pl. ÚS 1/08).
53. K argumentaci žalobkyně odkazem na Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením, cíle OSN či Evropskou sociální chartu soud uvádí, že správní orgány rozhodovaly o příspěvku na bydlení a doplatku na bydlení podle zákonem stanovených kritérií. Z odkazovaných mezinárodních dokumentů nelze dovodit přímé oprávnění správního orgánu či soudu odchýlit se od těchto zákonných pravidel. Uvedený závěr odpovídá i judikatuře Nejvyššího správního soudu, který v dávkových věcech akcentuje, že nárok na dávku je vázán na splnění zákonných podmínek a odkaz na Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením sám o sobě nemůže tyto podmínky prolomit (srov. usnesení NSS ze dne 1. 8. 2024, č. j. 6 Ads 126/2024-45). Nejvyšší správní soud současně připouští význam uvedených dokumentů jako obecného hodnotového rámce, nicméně v oblasti státní sociální podpory setrvává na tom, že realizace sociálních práv se děje především prostřednictvím zákonné úpravy a soudní přezkum nemůže nahrazovat roli zákonodárce (srov. rozsudek NSS ze dne 24. 4. 2024, č. j. 7 Ads 67/2023-17).
54. Soud nezpochybňuje, že zdravotní stav žalobkyně může být dlouhodobě nepříznivý a že může významně ztěžovat její životní situaci. Zdravotní stav žalobkyně je však rozhodný pouze tehdy a v tom rozsahu, v jakém jej relevantní hmotněprávní úprava váže na podmínky nároku nebo na výpočet dávky; nelze jej použít jako obecný korektiv umožňující odchýlit se od zákonných kritérií.
55. Pro nárok na příspěvek na bydlení není zdravotní stav oprávněné osoby rozhodným kritériem, proto se jím správní orgány nezabývají a soud k němu nemůže přihlížet jako k okolnosti, která by mohla zvrátit zákonný výsledek výpočtu. Ve vztahu k doplatku na bydlení soud doplňuje, že zdravotní stav může být podle zákona o pomoci v hmotné nouzi zohlednitelný pouze v rozsahu, v jakém to zákon výslovně připouští. Typicky jde o stanovení odůvodněných nákladů na bydlení u energií, kdy lze v odůvodněných případech navýšit takto zjištěné částky až o 10 %, přičemž za odůvodněný případ zákon výslovně považuje zejména dlouhodobý nepříznivý zdravotní stav [srov. § 34 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi].
56. V projednávané věci však žalobní námitky nesměřují proti tomu, že by správní orgány nesprávně (v rozporu se zákonem) neposoudily možnost takového navýšení v rámci § 34 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi, nýbrž proti promítnutí ročního vyúčtování elektřiny a jeho dopadům do výpočtu dávky. Zdravotní stav žalobkyně přitom nemůže

změnit zákonný mechanismus stanovení výše doplatku na bydlení podle § 35 zákona o pomoci v hmotné nouzi ani pravidla pro snížení dávky při změně rozhodných skutečností podle § 44 tohoto zákona.

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

57. Námitky žalobkyně soud vyhodnotil jako nedůvodné. Neshledal ani jiné důvody, pro které by bylo na místě žalobě vyhovět; proto žalobu ve vztahu k oběma rozhodnutím žalovaného zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
58. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Nyní projednávaná věc se týkala pomoci v hmotné nouzi, a proto ani žalovaný ex lege nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 23. února 2026

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D.
samosoudkyně